

Související ustanovení:

§ 13 – zrušovací ustanovení, § 14 – účinnost

Literatura:

Kněžínek, J. a kol. *Příprava návrhů právních předpisů. Praktická pomůcka pro legislativce*. Praha: Úřad vlády, 2010, s. 188 až 191.

§ 12**Zmocňovací ustanovení**

Po vyhlášení stavu ohrožení státu nebo válečného stavu může vláda nařízením na dobu trvání stavu ohrožení nebo válečného stavu v nezbytném rozsahu pro zajištění nouzového nebo válečného státního rozpočtu¹⁾

- a) provést úpravu předmětů a sazeb poplatků stanovených v sazebníku,**
- b) osvobodit od poplatků ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, hasičské záchranné sbory a havarijní službu.**

¹⁾ § 31 a 32 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

K § 12

Podle čl. 78 Ústavy k provedení zákona a v jeho mezích je vláda oprávněna vydávat nařízení. Jedná se o generální zmocnění dané Ústavou vládě k vydání prováděcího právního předpisu ve formě nařízení. Díky tomu není nezbytně nutné, aby zvláštní zákon obsahoval konkrétní zmocňovací ustanovení pro vládu k vydání nařízení. Tím se liší od čl. 79 odst. 3 Ústavy, podle kterého ministerstva, jiné správní úřady a orgány územní samosprávy mohou na základě a v mezích zákona vydávat právní předpisy, jsou-li k tomu zákonem zmocněny.

V daném případě by dané zmocňovací ustanovení striktně vzato nebylo nezbytně nutné. Vláda totiž může vydat nařízení vlády na základě svého ústavního zmocnění. Nicméně komentované zmocňovací ustanovení je vhodné z toho hlediska, že obsahuje meze pro vydání prováděcího právního předpisu ve formě nařízení vlády. Vláda je podle komentovaného ustanovení oprávněna vydat nařízení za podmínky zde stanovených. I jeho obsah je předurčen obsahem komentovaného ustanovení.

Na rozdíl od předcházející právní úpravy (srov. § 12 zák. č. 368/1992 Sb.) zákonodárce poněkud zpřísnil podmínky pro vydání prováděcího právního předpisu (k tomu srov. § 13), jakož i upravil subjekt, který je oprávněn vydat prováděcí právní předpis. Z Ministerstva financí a formy vyhlášky podle § 12 zák. č. 368/1992 Sb. toto oprávnění přešlo na vládu a formu nařízení.

Vláda je tímto ustanovením zmocněna k vydání nařízení, aby jím provedla úpravu předmětů a sazeb poplatků stanovených v sazebníku [srov. písmeno a)] nebo aby provedla osvobození od poplatků pro ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, hasičské záchranné sbory a havarijní službu [srov. písmeno b)].

V obou případech je ovšem třeba doplnit, že vládě je stanoveno několik omezení, resp. podmínek. Tou první je, že se to může stát jedině po vyhlášení stavu ohrožení

státu nebo válečného stavu. Druhou podmínkou z hlediska časového určení je, že se to může dít toliko po dobu trvání stavu ohrožení nebo válečného stavu. Poslední podmínkou z hlediska proporcionality je, že tomu může být učiněno v nezbytném rozsahu pro zajištění nouzového nebo válečného státního rozpočtu.

K písm. a)

Podle tohoto ustanovení je po vyhlášení stavu ohrožení státu nebo válečného stavu vláda zmocněna vydat nařízení, kterým po dobu trvání stavu ohrožení státu nebo válečného stavu a v rozsahu nezbytném pro zajištění nouzového nebo válečného státního rozpočtu, provede úpravu předmětů (srov. 2) a sazeb poplatků stanovených v sazebníku.

Dané ustanovení je třeba chápat jako výjimečné, a to i s ohledem na čl. 11 odst. 5 Listiny základních práv a svobod, podle které daně a poplatky (tj. i správní poplatky) lze ukládat jen na základě zákona. V daném ohledu ústavní pořádek zavedl výhradu zákona pro věci daní a poplatků. Při splnění výše uvedených podmínek je vláda oprávněna k tomu provést v nezbytném rozsahu takové úpravy předmětů a sazeb poplatků, kterými se bude reagovat na nastalou situaci v podobě stavu ohrožení státu nebo válečného stavu. K tomu, aby výhrada zákona pro věci daní a poplatků zůstala zachována, je třeba dodat, že vláda nařízením může některé poplatky vypustit, případně je ponechat, ale jejich sazby buďto snížit, případně i zvýšit. Vláda nicméně není ani v takovéto situaci oprávněna k tomu, aby zavedla nové správní poplatky, kdy by rozšířila předmět poplatků daný § 2 a představovaný sazebníkem. Měnit lze proto pouze ty poplatky, které již v zákoně jsou výslovně uvedeny.

K písm. b)

Dané ustanovení přiznává vládě, při splnění shora uvedených podmínek, oprávnění přiznat nařízením osvobození od poplatků. Na rozdíl od předcházející právní úpravy (srov. § 12 zák. č. 368/1992 Sb.) je možnost „hromadného“ osvobození značně zúžena, když zákon stanoví osvobození pouze pro ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, hasičské záchranné sbory a havarijní službu. Jiným subjektům než zde uvedeným není vláda oprávněna podle tohoto ustanovení přiznat osvobození.

Pro nápravu případných přílišných tvrdostí zákona zákonodárce v § 8 odst. 5 upravil individuální rozhodování o snížení poplatku nebo upuštění od jeho vybrání, avšak v rozsahu stanoveném přímo v sazebníku. Jinak řečeno, sám sazebník musí tuto možnost předvídat, resp. upravovat. Kromě toho je třeba podotknout, že v § 8 zákona je v souvislosti s osvobozením od správního poplatku pamatováno na různé situace, s nimiž následně může být spojeno snížení poplatku nebo upuštění od něj. K této otázce blíže srov. § 8.

Související ustanovení:

§ 8 – osvobození od poplatku

Související předpisy:

Ústava, – Listina

§ 13 Zrušovací ustanovení

Zrušuje se:

1. Zákon č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.
2. Vyhláška č. 81/1995 Sb., o osvobození od správních poplatků.
3. Vyhláška č. 270/1998 Sb., o osvobození od správního poplatku.

Přehled výkladu:

- I. Ustanovení o zrušení zákona č. 368/1992 Sb.
- II. Ustanovení o zrušení prováděcích právních předpisů

I. Ustanovení o zrušení zákona č. 368/1992 Sb.

Ustanovení § 13 obsahuje výčet právních předpisů, které se dnem účinnosti (srov. § 14) zákona zrušují. Konkrétně se jedná o předcházející zákon č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích. Současně s ním byly zrušeny i jeho novely ve formě zákonů, což lze vyčíst ze zákonodárcem zvoleného dodatku názvu zrušovaného zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích. Zrušeny byly, kromě tohoto „hlavního“ zákona č. 368/1992 Sb., i některé další změnové zákony, resp. ty jejich části, které zákon č. 368/1992 Sb. v průběhu jeho účinnosti (1. 1. 1993 až 15. 1. 2005) novelizovaly. K tomu podle důvodové zprávy ale mělo dojít zvláštním zákonem, kterým je zákon č. 635/2004 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o správních poplatcích. Zrušovací ustanovení jsou obsažena ve dvou zákonech, což z hlediska přehlednosti není nejvhodnější řešení.

K tomu lze dodat, že v současné době je legislativní trend a praxe opačná, neboť i v zájmu právní jistoty je zrušován jedním zákonem jak „hlavní“ právní předpis, tak i ty právní předpisy, které jej v mezidobí změnily (tj. jeho novely), resp. části těchto novel, pokud byla novelizace provedena právním předpisem, který upravoval i jiné právní předpisy. Neuvádí se proto obecný výčet zrušovaných předpisů slovy „ve znění pozdějších předpisů“, nýbrž konkrétní uvedení zrušovaných předpisů.

II. Ustanovení o zrušení prováděcích právních předpisů

Kromě výslovného zrušení předchozího zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, zákonodárcé přistoupil i ke zrušení dvou prováděcích právních předpisů ve formě vyhlášek Ministerstva financí, a to vyhlášky č. 81/1995 Sb., o osvobození od správních poplatků, a vyhlášky č. 270/1998 Sb., o osvobození od správního poplatku. Obě vyhlášky byly vydané na základě zmocňovacího ustanovení obsaženého v § 12 zák. č. 368/1992 Sb. To umožňovalo Ministerstvu financí přiznat ve formě prováděcího právního předpisu (vyhlášky) úplné nebo částečné osvobození od poplatků skupinám osob nebo stanovit věcné osvobození pro určité úkony.

Vyhláškou č. 81/1995 Sb. bylo přiznáno osvobození pro určité správní poplatky pro nadace a občanská sdružení založené k poskytování obecně prospěšných činností v oblastech ochrany životního prostředí, ochrany mládeže, ochrany zvířat, sociální péče, zdravotnictví, ochrany života a zdraví osob, kultury, tělovýchovy a sportu, vědy a výzkumu, vzdělávání a výchovy, požární ochrany a ochrany

památek. Vyhláška č. 270/1998 Sb. stanovila osvobození pro fyzické nebo právnické osoby přímo postižené přírodní živelní pohromou na území České republiky (povodně v roce 1997), pokud jsou pro ně prováděny v důsledku této přírodní živelní pohromy úkony zpoplatňované podle sazebníku.

Dodejme, že v současné právní úpravě takto poměrně široce a plošně koncipované zmocňovací „osvobozovací“ ustanovení nenalezneme. Podle § 8 odst. 5 zákona je správní úřad zmocněn *ad hoc* snížit nebo upustit od jeho vybrání, avšak v rozsahu stanoveném, resp. povoleném přímo sazebníkem, a podle § 12 písm. b) zákona se připouští mj. osvobození od správních poplatků toliko pro ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, hasičské záchranné sbory a havarijní službu, a to nařízením vlády (tj. již nikoliv vyhláškou Ministerstva financí) a pouze po vyhlášení stavu ohrožení státu nebo válečného stavu. K těmto skutečnostem, resp. podmínkám blíže srov. komentář k § 12.

Související ustanovení:

§ 14 – účinnost

Související předpisy:

zákon č. 635/2004 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o správních poplatcích

§ 14 **Účinnost**

(1) Tento zákon nabývá účinnosti třicátý den po jeho vyhlášení, s výjimkou uvedenou v odstavci 2.

(2) Položky 117A a 144A sazebníku nabývají účinnosti dnem odstranění kontrol na státních hranicích, stanoveném pro Českou republiku v rozhodnutí Rady Evropské unie o vstupu v platnost Úmluvy, podepsané dne 19. června 1990 v Schengenu, mezi Belgickým královstvím, Spolkovou republikou Německo, Francouzskou republikou, Lucemburským velkovévodstvím a Nizozemským královstvím, k provedení dohody, podepsané dne 14. června 1985, o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích.

(3) Dnem odstranění kontrol na státních hranicích, stanoveném pro Českou republiku v rozhodnutí Rady Evropské unie o vstupu v platnost Úmluvy, podepsané dne 19. června 1990 v Schengenu, mezi Belgickým královstvím, Spolkovou republikou Německo, Francouzskou republikou, Lucemburským velkovévodstvím a Nizozemským královstvím, k provedení dohody, podepsané dne 14. června 1985, o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích, pozbývají platnosti položky 117 a 144 sazebníku.

Přehled výkladu:

I. Ustanovení o nabytí účinnosti zákona

II. Ustanovení o nabytí části zákona v souvislosti s tzv. schengenským prostorem

K odst. 1**I. Ustanovení o nabytí účinnosti zákona**

V odstavci 1 je obsažena úprava nabytí účinnosti zákona. Ta stanoví, od jakého okamžiku/dne se právní předpis stává účinným a je s to ovlivňovat vztahy/situace, na které dopadá. Zákodárce zvolil jednu z možných variant nastavení účinnosti právní úpravy, kterou je v daném případě uplynutí určité lhůty následující po dni vyhlášení, kdy zákon nabyl platnosti. Podle ní zákon nabyl účinnosti třicátý den po dni jeho vyhlášení. Legisvakanční lhůta (tj. lhůta či proluka mezi platností a účinností) činila třicet dnů, což s ohledem na obsah právní úpravy a její zcela znatelný dopad do každodenní praxe jak správních orgánů, tak i dotčených osob/poplatníků, nepovažujeme za následovánímhodné.

Návrh zákona byl schválen dne 26. 11. 2004 a byl vyhlášen dne 17. 12. 2004. Účinnosti podle komentovaného ustanovení po uplynutí třicetidenní lhůty nabyl dne 16. 1. 2005. V daném případě by bylo vhodnější, pokud by účinnost byla stanovena pevným datem již na 1. 1. 2005, což by však vedlo k ještě podstatnějším zkrácení legisvakanční lhůty, nebo byla stanovena pevným datem pro pozdější dobu v roce 2005.

I přes výše uvedené úvahy, které by zákonodárce, i s ohledem na značný dopad dané právní úpravy pro každodenní praxi a život, mohl směrem *pro futuro* zohlednit, došlo k nabytí účinnosti k 16. 1. 2005, čímž počal být nový zákon o správních poplatcích aplikován.

Ustanovení o účinnosti je třeba aplikovat s přechodným ustanovením obsaženým v § 11 zákona. Podle něj se v případě střetu předchozí úpravy (zákon č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích) a nové právní úpravy dané tímto zákonem postupuje podle dosavadní právní úpravy (míněně zákon č. 368/1992 Sb.). Střetem obou právních úprav míníme skutečnost, kdy se poplatek stal splatný v době účinnosti zákona pozdějšího (tj. č. 634/2004 Sb.), nicméně se poplatek vztahuje k úkonům, k nimž došlo do 15. 1. 2005, tedy v době účinnosti předcházející právní úpravy. K této otázce blíže srov. komentář k § 11.

K odst. 2 a 3**II. Ustanovení o nabytí části zákona v souvislosti s tzv. schengenským prostorem**

V odstavcích 2 a 3 je obsažena speciální právní úprava, která je na pomezí přechodných ustanovení, zrušovacích ustanovení a účinnosti. Oba odstavce jsou spojeny se vstupem v platnost tzv. schengenského systému/prostoru. Jeho právní rámec představuje Úmluva podepsaná dne 19. června 1990 v Schengenu mezi Belgickým královstvím, Spolkovou republikou Německo, Francouzskou republikou, Lucemburským velkovévodstvím a Nizozemským královstvím k provedení dohody podepsané dne 14. června 1985 o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích.

Oba odstavce spojují svou aplikaci s rozhodnutím Rady Evropské unie o vstupu v platnost tzv. schengenské úmluvy. V době přijetí zákona tato právní úprava na

úrovni Evropské unie ještě nebyla přijata. Z toho důvodu je zvolen toliko obecný odkaz na formu (rozhodnutí) a orgán (Rada Evropské unie), který ji přijme. Konkrétně se jedná o rozhodnutí Rady ze dne 6. prosince 2007 o plném uplatňování ustanovení schengenského *acquis* v České republice, Estonské republice, Lotyšské republice, Litevské republice, Maďarské republice, Republice Malta, Polské republice, Republice Slovinsko a Slovenské republice (2007/801/ES). Toto rozhodnutí nabylo účinnosti/platnosti 8. 12. 2007, jak vyplývá z jeho čl. 3.

Ke dni 8. 12. 2007, kdy byly odstraněny kontroly na státních hranicích podle zmíněného rozhodnutí Rady (2007/801/ES), pozbyly platnosti (resp. účinnosti) položky 117 a 144 sazebníku, jak vyplývá z odstavce 3. Tyto položky byly podle odstavce 2 nahrazeny položkami 117A a 144A sazebníku.

Položky 117 a 144 upravovaly správní poplatky za přijetí žádosti o udělení víza v určitých případech. V současné době položka 117A obsahuje výši správního poplatku za přijetí žádosti o udělení víza v tam uvedených případech a položka 144A obsahuje výši správního poplatku za přijetí žádosti o udělení dlouhodobého víza. Obě se tak úzce pojí k problematice tzv. schengenského prostoru/systému a poplatků za udělování víz v souvislosti s úpravou jednotného schengenského víza.

Související ustanovení:

§ 11 – přechodná ustanovení, § 13 – zrušovací ustanovení

Související předpisy:

rozhodnutí Rady ze dne 6. 12. 2007 o plném uplatňování ustanovení schengenského *acquis* v České republice, Estonské republice, Lotyšské republice, Litevské republice, Maďarské republice, Republice Malta, Polské republice, Republice Slovinsko a Slovenské republice (2007/801/ES)

PŘÍLOHA

SAZEBNÍK

ČÁST I

Položka 1

1. Přijetí žádosti nebo návrhu		
a) o vyslovení neúčinnosti doručení nebo navrácení lhůty v předešlý stav	Kč	300
b) o prodloužení lhůty pro podání daňového přiznání, hlášení nebo vyúčtování	Kč	300
c) o prominutí příslušenství daně	Kč	1 000
d) o povolení posečkání úhrady daně, popřípadě rozložení její úhrady na splátky, nebo o změnu tohoto rozhodnutí	Kč	400
e) na delegování místní příslušnosti na jiného správce daně	Kč	300
f) o vrácení daní při dovozu nebo o prominutí celního nedoplatku	Kč	300
g) o povolení úlevy na dani nebo cle	Kč	1 000
h) na vydání povolení podle zákona o spotřebních daních	Kč	1 000
i) na změnu povolení podle zákona o spotřebních daních	Kč	200
j) o vydání povolení snížit zajištění spotřební daně nebo upustit od jeho poskytnutí podle zákona upravujícího spotřební daně nebo o snížení úhrady nebo zajištění podle zákona upravujícího spotřební daně	Kč	1 000
k) na vydání povolení k prodeji za ceny bez spotřební daně podle zákona o spotřebních daních	Kč	2 000
l) na vydání povolení k prodeji za ceny bez daně z přidané hodnoty podle zákona o dani z přidané hodnoty	Kč	2 000
m) o informaci pro účely exekučního řízení, prováděného soudním exekutorem	Kč	2 000
n) o vydání rozhodnutí o závazném posouzení podle daňového řádu	Kč	10 000
o) o vydání rozhodnutí o závazném posouzení o určení evidované tržby	Kč	1 000
2. Vydání potvrzení		
a) o bezdlužnosti nebo o stavu osobního daňového účtu	Kč	100
b) o daňovém domicilu	Kč	100

Osvobození

Od poplatku podle bodu 1 písm. n) jsou osvobozeny žádosti o závazné informace o sazebním zařazení zboží nebo žádosti týkající se závazné informace o původu zboží podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013 ze dne 9. října 2013, kterým se stanoví celní kodex Unie.

Předmětem poplatku není

Přijetí žádostí uvedených v bodě 1 písmenech c) a g) této položky, pokud požadovaná úleva činí trojnásobek nebo méně než trojnásobek stanovené sazby poplatku.

Poznámky

1. Podle této položky postupují správní úřady, které vedou řízení podle zvláštního právního předpisu upravujícího správu daní, podle celního zákona, zákona o spotřebních daních

nebo zákona o dani z přidané hodnoty. Poplatky se platí u toho správního úřadu, který je příslušný o žádosti nebo návrhu rozhodnout. Daní se podle této položky pro účely tohoto zákona rozumí příjmy státního rozpočtu, Národního fondu, státních fondů nebo rozpočtů územních samosprávných celků, ve smyslu zvláštního právního předpisu upravujícího správu daní.

2. Poplatky podle bodu 1 této položky se vybírají za každou daň, které se žádost daňového subjektu týká, a za každý daňový subjekt, podává-li jednu žádost více daňových subjektů. Poplatek se vybírá jen jednou, jde-li o daň ze společného předmětu zdanění.
3. Je-li jednou žádostí požadováno provedení více úkonů, uváděných pod různými písmeny této položky, vybírá se poplatek ve vyšší součtu sazeb poplatků.

K položce 1

Předmětná položka zahrnuje zpoplatnění řady správních úkonů. V daném případě zpoplatňuje podání, resp. přijetí návrhu nebo žádosti, a to v různých oblastech agend státní správy. Zahrnuje jak obecná podání (kupř. vyslovení neúčinnosti doručení), tak i žádosti a návrhy ve věcech daňových a celních. Zpoplatnění podléhá kupř. žádost o prominutí příslušenství daně, nebo vydání tzv. závazného posouzení. Položka dále obsahuje ustanovení o věcném osvobození, vyjasnění, co není předmětem správního poplatku.

Položka 2

a) Nahlédnutí do matriční knihy nebo sbírky listin	Kč	20
	za každou matriční událost	
b) Nahlédnutí do živnostenského nebo leteckého rejstříku	Kč	20
	každý subjekt, do jehož zápisu se nahlíží	
c) Ohlášení změny místa trvalého pobytu	Kč	50
	za osoby uvedené na jednom přihlašovacím lístku	
d) Podání návrhu na zrušení údaje o místě trvalého pobytu podle zákona o evidenci obyvatel a podání návrh na zrušení údaje o místě hlášeného pobytu cizince na území České republiky podle zákona o pobytu cizinců na území České republiky a zákona o azylu za každou osobu	Kč	100
e) Ohlášení ukončení trvalého pobytu na území České republiky	Kč	100

Osvobození

1. Od poplatku podle písmene a) této položky jsou osvobozeny církve, jde-li o matriky vedené těmito církvemi do 31. prosince 1949.
2. Od poplatku podle písmene c) jsou osvobozeny osoby mladší 15 let.

Předmětem poplatku není

Nahlédnutí do archiválií, kterými jsou i matriky uložené ve státních archivech a v archivech měst.

K položce 2

Položka č. 2 upravuje zpoplatnění správního úkonu v podobě umožnění nahlédnutí do matriční knihy, sbírky listin nebo živnostenského a leteckého rejstříku. Kromě toho jsou do této položky zahrnuty úkony ohledně tzv. evidence obyvatel a trvalého pobytu. Dále zde nalezneme úpravu osobního osvobození od těchto správních poplatků.

Položka 3

a) Vydání stejnopisu, opisu, kopie, fotokopie nebo výpisu z úředních spisů, ze soukromých spisů v úřední úschově, z rejstříků, z registrů, z knih, ze záznamů, z evidencí, z listin nebo z dalšího písemného a obrazového materiálu, popřípadě sdělení o negativním nálezu	Kč 50
za každou i započatou stránku
Kč 40
na technickém nosiči dat
Kč 15
za první stránku a
Kč 5
za každou další i započatou stránku, je-li pořizována na kopírovacím stroji nebo na tiskárně počítače
b) Vydání stejnopisu rodného, oddacího nebo úmrtního listu nebo dokladu o registrovaném partnerství ^{2b)} , anebo osvědčení o rodném čísle	Kč 100
c) Vydání kopie zpřístupněného dokumentu bývalé Státní bezpečnosti nebo jeho části ³⁾	Kč 5
za každou i započatou stránku
d) Vydání ověřeného výstupu z informačního systému veřejné správy	Kč 100
za první stránku
Kč 50
za každou další i započatou stránku
e) Podání žádosti o zprostředkování kontaktu ^{2c)} za každou kontaktovanou osobu	Kč 500
f) Přijetí žádosti o vydání osvědčení podnikatele v případě, že u něho utajovaná informace ^{2d)} – nevzniká, ani mu není poskytována, ale ke které mají přístup zaměstnanci podnikatele nebo osoby jednající jménem podnikatele nebo za podnikatele, a to v souvislosti s výkonem pracovní nebo jiné činnosti pro podnikatele na základě smlouvy	Kč 5 000
Kč 10 000
– vzniká, nebo je mu poskytnuta	Kč 10 000
g) Poskytnutí údajů z evidence dopravních nehod	Kč 100